

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

צ.

עין משפט
נר מצוה

סד א ב מ"י פ"ו מהל' שטות הל' ד' [טז]
ו"פ"י מהל' נדרים הל"ב
סמג לאוין רמב טו"ע
ויד"י סי' רמב סעי' ח וסי'
רלב סעי' פט:
סד ב ד מ"י פ"ו מהל' שטות שס סמג
לאוין רמב טו"ע ויד"י סי'
רמב סעי' ט:

תוספות

ושרקיה שינא. פי' טמו
נטיט שאל הינה
מן העולם. א"י יש לפרש
שקין כדי שלא ימירו
רז חסד שיהי מתכנס
על מה שלל קיים נדרו:
באן חכים ב'ו' שלל היה
רואה להמיר עד שישאול
ותל המדר: ח"ו בשאלה.
דקסבר הלכה כרבי נתן:
דכתיב וחפרה הלבנה.
פירש"י א"ר אליעזר לא
ידעתי לפרש היכי משמע
ליה מהכא ונראה לסימנא
בעלמא נקטיה הש"ס
ועתה נבנה בן האיסור
נראה הוא המצינו פלגו
בנה כמה וסימנא בעלמא
ועתה מסביר במקום
שאלין אסורא לון הר"ר
אליעזר וית פסירס דגבסי
ועמיה דרבי נתן משום
דכתיב והפר נדרה אשר
עליה דנשבע לחפר שיחול
עליה הכר יפירו ועתה
דרכן משום דכתיב מפר
מחשבות ערומים משעת
שיחול קודם שיחול
האיסור יפר וגם זה
אמר הר"ר אליעזר דלוי
אלא סימנא בעלמא משעת
מחשבה קודם שיחול יפר
והכי נמי מצינו פרק הדר
[עיינן ע' ד' ודעאל
בתרם מכלל דלל מיימי
אלא סימנא בעלמא לומר
דרבי יהודה בן בנא
מתי בעבירי ואל"ע דלוי
קמחא ה"א טמא דר'
יהודה בן בנא: קונם
שאי נהנה לפלוגי ודמי
שאי חלבה עלי. גם
לחכם ששאל עליו איסור
שלל אהנה משל: נשאל על
הראשון. שאסר החלומה
ואחר כך שאל [על השני]
סי' [דשני] וזה לומר על
החכם שני לאיסור: אי בעי
ארא מי יתשיל. לומר יתשאל
על אהנה משל מחלי: מי
ידעין דר קמא ודי בתרא.
דילמא שאל על הראשון
תחלה דקאמר היינו חכם
וקרי ליה ראשון משום
דדיו ראשון שאלה ושי
קרי לאחר משום דדיו שני
שאלה ראשון דנקט לאו
דוקא ויהי דמתי למדחי
הא מני רבי נתן כדדמי
בסמג: נשאל על דריו.
שכח לא ודמי שאל על
מזירתו שדי עדיין לא
חל עד ששאל על מזירתו
וישנה מחלומה פלוגי: הא

ושרקיה טינא. כדי להראותו שהוא נרץ לצריות לאלתר לכנס
נגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן דהפרה פליגי נמי
בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דלון חכם מתיר א"כ חל הנדר
ונהי דנמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דיחיד ורבים
הלכה כרבים וכדפליגי למכתב קמן
איהו לאפוקי נפשיה מפלוגתא הוא
דעבד הכי. והאי דלא קאמר רבא
קסבר מחלוקת דהפרה אכל בשאלה
דכרי הכל אין חכם מתיר א"כ חל
הנדר וכדאמר רב פפי לקמן בסמוך
לא תדוק מינה דמדלא אמר רבא
הכי מכלל דלא סבר כרבי פפי דלימא
דהיא דרבי פפי הילכתא היא וכמו
שנכתב בפניו בסמוך ב"ס דרבי
נמי אפשר דהכי קצירא ליה והאי
דלא אמר הכי משום דמהאי עובדא
ליכא למידק כולי האי דנהי דודאי
איכא למידק מינה דרבי אחא בר
הונא לא קצירא ליה כמאן דלמור
לקמן מחלוקת דהפרה אכל בשאלה
דכרי הכל חכם מתיר אף על פי
שלל חל הנדר דלי הכי למא ליה
לשכסיה מיחו ליכא למידק מינה
דקצירא ליה דבשאלה דכרי הכל אין
חכם מתיר א"כ חל הנדר דמנלן
הא דאפשר דהי דקצירא ליה דבשאלה
נמי פליגי לאפוקי נפשיה מפלוגתא
עבד הכי. כך נראה דכתיב ורבי פפי אמר
מי שכתב דכתיב: ורבי פפי אמר
מחלוקת דהפרה וכו' דכתיב מפר
מחשבות ערומים. חלמא שייכא
הפרה במחשבה בלד דלכתי לא
חיילא: דכתיב לא יחל דברו.
לא יעקור חלות [דבריו] ודייקין הא
אחרים עוקרין חלמא אין חכם מתיר

אלא אם כן חל הנדר: נשאל על הראשון. על המודר ומתוך
כך נאסר כן על החכם שמתייר ולפיכך חוזר ונשאל עליו: אי בעי
על האי מפשיל ברישא. ילך אלל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן
מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כששאל לפניו ועכשיו אני רואה
לישאל לפני פלוגי חכם ומתחרט אני על מה שאסרתי בהנאחי.
ומדלא אפשר למעבד הכי ש"מ דלון חכם מתיר אלא אם כן חל
הנדר: ומי ידע הי קמא ודי בתרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן
דמיימי הך סיעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא
כי קמי ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שירלה
תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו א"כ קרי ליה
אחרון: אה רבי נתן היא. דמי ליה דהפרה דכתיב שיחול הנדר וכל
שן בשאלה דכתיב לא יחל אכל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי
למיימר
אלא אם כן חל הנדר: נשאל על הראשון. על המודר ומתוך
כך נאסר כן על החכם שמתייר ולפיכך חוזר ונשאל עליו: אי בעי
על האי מפשיל ברישא. ילך אלל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן
מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כששאל לפניו ועכשיו אני רואה
לישאל לפני פלוגי חכם ומתחרט אני על מה שאסרתי בהנאחי.
ומדלא אפשר למעבד הכי ש"מ דלון חכם מתיר אלא אם כן חל
הנדר: ומי ידע הי קמא ודי בתרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן
דמיימי הך סיעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא
כי קמי ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שירלה
תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו א"כ קרי ליה
אחרון: אה רבי נתן היא. דמי ליה דהפרה דכתיב שיחול הנדר וכל
שן בשאלה דכתיב לא יחל אכל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי
למיימר
אלא אם כן חל הנדר: נשאל על הראשון. על המודר ומתוך
כך נאסר כן על החכם שמתייר ולפיכך חוזר ונשאל עליו: אי בעי
על האי מפשיל ברישא. ילך אלל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן
מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כששאל לפניו ועכשיו אני רואה
לישאל לפני פלוגי חכם ומתחרט אני על מה שאסרתי בהנאחי.
ומדלא אפשר למעבד הכי ש"מ דלון חכם מתיר אלא אם כן חל
הנדר: ומי ידע הי קמא ודי בתרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן
דמיימי הך סיעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא
כי קמי ראשון ושני לשאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שירלה
תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו א"כ קרי ליה
אחרון: אה רבי נתן היא. דמי ליה דהפרה דכתיב שיחול הנדר וכל
שן בשאלה דכתיב לא יחל אכל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי
למיימר

ושרקיה טינא. טח פניו בטיט כדי שלא ימירו רב חסדא כאלו היה
אדם אחד (א) מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שימיר לו דאפשר
אלו היה מכירו לא היה מתיר לו: מאן חכים למיעבד כי האי מילתא.
שקדק בך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שיחול הנדר
עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן
דאמר לא יפר הואיל ולא חל הנדר
דרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא
דיינא (א) הכי נמי פליגי בשאלה.
שאלין נשאלין לחכם עד שיהא הנדר
חל עליו: דכתיב וחפרה הלבנה.
(ב) והא וחפרה דמשמע אימתי הוי
הפרה בזמן שחל בנה (ג) בנה היינו
נדר. רבי נתן לטעמיה דלמרג' הנודר
כאלו בנה בנה חכם והמקיימו כו' והיינו
חל בנה חל בזמן הנדר. ואל
מסיפיה דקרא וחפרה הלבנה ונושה
החמה דכתיב (ד) והיה אור הלזנה
כאור החמה ואור החמה יהיה
שבעמים וגו' דבהיה שעתא חפרה
נהורא דהלזנה דעד השתא כי מלך
ה' נכחות על ישראל ולא קודם
שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה
הוא דמפר ולא קודם שיחול: דכתיב
מפר מחשבות ערומים. דמשמע
מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ
שלל חל הנדר עדיין: אכל בנדרים
שנרץ שאלה לחכם דכרי הכל אינו
מתיר א"כ חל הנדר דכתיב לא
יחל דברו דמשמע כל זמן שאין
שם דכרי בנדר אלא דיבור בעלמא
שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם
והאי דדרשין מייניה (ה) הוא אינו מוחל
אכל אחרים מוחלין לו בזמן שחל
הנדר קאמר: לימא מסייע ליה.
לרבי פפי דליון בשאלה דכרי הכל

אין [מתיר] עד שיחול הנדר: קונם שאני נהנה לפלוגי וכל מי
ששאל עלי. כלומר לא אשאל עליו לשום חכם להמיר לי היא
עלי קונם מה שאני נהנה לאותו חכם: ואי אמר. דנשאלין לחכם
עד שלל חל הנדר אי בעי למישאל על המודר ברישא מיתשיל אי בעי
מיתשיל על חכם ברישא (א) מאי נשאל דקאמר קמחא דמשמע או
על החכם או על מודר: לימא מסייע ליה. מהכא קונם שאני
נהנה לפלוגי דחל עליה נדר לאלתר והיינו נזיר לכששאל לחכם עליו:
נשאל על נדרו. שחל עליו וא"כ נשאל נמי על מזר שלל חל עד שישאל
עליו: ואי אמר נשאל. לחכם נמי אע"פ שלל חל הנדר ודי היכי
דפליגי דהפרה פליגי בשאלה וצדין הוא דלרבנן (ב) חל מזירתו: שאיל
ברישא. דליון לחכם לישאל על מזירתו תחילה ואחר כך על נדרו:
למיימר
דהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למיימר דלא הוי יזה
כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלל חל הנדר חל
דאשת איש שאמרה הריני נזירה לכשתתגרש ותתגרשה דיפר על כרחיך
פרקין דענין אס ארנח אס לא ארנח כרבנן שייכא וכדמצינא עלה דהיא [פ.
אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן ויין דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה
לוא ראהי היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה
וכדמצינא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיית משום הא דקלסיה רבא דליכא
למדחיה ודכמצינא. הילכך נקטינ דבעל מפר אע"פ
שלל חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ו"ל: מיהו ה"מ בשתלתה נדרה דדבר
שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאם עושה אני על
פי אבא ועל פי אביך דיוון שהיא מנערת אס לא תעשה לפניה כאלו
עליו אינו מפר אלא אם כן חל הנדר והיינו דלמרינן בריש פרקין
למיימר
דהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למיימר דלא הוי יזה
כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר אע"פ שלל חל הנדר חל
דאשת איש שאמרה הריני נזירה לכשתתגרש ותתגרשה דיפר על כרחיך
פרקין דענין אס ארנח אס לא ארנח כרבנן שייכא וכדמצינא עלה דהיא [פ.
אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן ויין דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה
לוא ראהי היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה
וכדמצינא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיית משום הא דקלסיה רבא דליכא
למדחיה ודכמצינא. הילכך נקטינ דבעל מפר אע"פ
שלל חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ו"ל: מיהו ה"מ בשתלתה נדרה דדבר
שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאם עושה אני על
פי אבא ועל פי אביך דיוון שהיא מנערת אס לא תעשה לפניה כאלו
עליו אינו מפר אלא אם כן חל הנדר והיינו דלמרינן בריש פרקין
למיימר

(א) [צ"ק גג.] (ב) צ"ל בנה
יע"ז. (ג) [נשיל כב.]
(ד) [ישעיה ל.] (ה) [נדרות
לכ.] (ו) צ"ל לרבנן.

תורה אור השלם

1. וחקרה הלבנה ובושה
תחמה כי מלך צבאות
בחר ציון ובירושלם ונגד
זקני קבור:
ישעיהו כג כג
מפר מחשבות
ערומים ולא תעשינה
ידיהם תרשיה:
איוב ה' ב'
איש כי ידר נדר לך
או השבע שבועה לאסר
אשר על נפשו לא יחל
דברו ככל הוצא מפיו
יעשה:
במדבר ג' ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושרקיה וכו'
אמר אחד שנדר לל' לל'
ותיבת מהם ממק:
(ב) ד"ה דכתיב וכו' והאי
וחפרה הכי משמע
אימתי: (ג) ד"ה וחי אמת
וכי ברישא ס"ד וא"כ
מ"ה ומי ידע וכו'
כלומר מאי נשאל על
הראשון דקאמר קמחא
הכי משמע או על חכם:
(ד) ד"ה וחי אמת שאל
וכי דלרבנן על מזירתו
מצוי שאל ברישא כ"ל
והד"א:

גליון הש"ס

נב' מאן חכים: כעין זה
חולין ק"ד ק"ע ע"א:

פירוש הרא"ש

ושרקיה שינא. כי השט
נגדיו לפי שאסר בהנאח
העולם וטח אותו בטיט
ואימיה לקמיה דרב חסדא
שיתיר לו נדר: מאן חכים
למעבד כי האי מילתא.
שהטעם לישא אשה כדי
שאסר ומתיר לו דקסבר
דרבנן ורבי נתן דמשמע
נמי בשאלה וקסבר רבי
אחא כרבי נתן: דכתיב
וחפרה הלבנה ובושה
החמה. סימן בעלמא הוא
ודרש וחפרה כמו והפרה
מתי יפר אחר שחל הבנין
דלמרינן הנדר כאלו בנה
במה ויס"ג טמא דרבי
נתן משום דכתיב והפר את
נדרה אשר נשבעתי
איסור שיחול עליה: דכתיב
מפר מחשבות ערומים.
משעת מחשבה קודם שחל:
שנאמר לא יחל דברו.
ומתן ליה ככל הוצא מפיו
יעשה אחר שחל הנדר וכל
לדי עשייה אף אמרינן הוא
אינו מוחל אכל אחרים כו':

ורבי שאשאל עליו. החכם שימיר לי נדרי אהי מודר ממני: נשאל על הראשונה. על הנאה פלוגי ולא נאסר בהנאח
החכם וישאל עליו ומשמע אכל קודם שנשאל לראשון לא מהנה שאלה על נדר החכם: מי ידע הי קמא ודי בתרא. מי
יכול לידע מנאן הנרימא אס

מני רבי נתן היא. אכל (א) רבא יכול להיות דכי היכי דהפרה מיפר אע"ג שלל חל בהתרת חכם נמי מתיר אע"ג שלל
חל: אבל בשאלה ד"ה בתרי מיד. אע"פ שלל חל דכתיב לא יחל דברו למימר דלא הוי כמעשה כלומר מתיר מיד אע"פ
שאין שם עדיין אלא דבר אחר הוא דלא יחל אכל אחרים מוחלין לו: